

ELŐFIZETÉS

HELYBEN ÉS VIDÉKEN

Egy évre	240 Leu.
Fél évre	120 Leu.
Egy negyed évre	60 Leu.
Egy hóra	20 Leu.

Hirdetések árszabás szerinti díjazás mellett vételnek tel.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG

Aradi és Császári Egyetemi Vau-
CO - utak palotájában, ☉

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Vállalat
Bulevardul Regele Ferdinand I.
(József térség-utj 22. szám.)

TELEFON-SZÁM 161

ARAD, 1922.

☉ ☉ Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF. ☉ ☉

Szerda, augusztus 23.

FOBB KOZLEMENYEK:
AUSZTRIA CSEH KÖLCSÖNT
SEM KAP.
A VÁROS A LISZTKÉRDÉS REN-
DEZÉSÉÉRT.
LELEPLEZETT BOLSEVISTA-
SZERVEZET.
VESZÉLYBEN A HEGYALJA
SZÓLÓTERMÉSE.
LÖBL GYULA VÉGRENDELETE.
KRAUSZ SIMON FIA ÖNGYIL-
KOS.

Csehszlovákia

az aranyvaluta küszöbén.

(Az Aradi Közlöny prágai tudós-
tólától.)

Csehország áttér a frankva-
lutára és áttér az arannyal fede-
zett bankjegyek rendszerére: ez a
cseh kormány által követett gaz-
daságpolitika célja és eredménye.
A cseh bankjegyforgalom a kor-
mány által idáig megszerzett de-
vizák által már ma is több, mint 20
százalék erejéig fedezve van és
így a teljes bankszerű fedezés meg-
szerzése már csak rövid idő kérdé-
se: de valószínűleg nem hosszú
idő. A helyzet ma az, hogy Cseh-
ország valószínűleg hamarabb fog
áttérni a fedezett bankjegyek rend-
szerére, mint akár Anglia, akár
Franciaország. Ez természetes is,
mert Csehországnak jelentős ki-
viteli feleslege van, míg Anglia és
Franciaország a külkereskedelmi
mérleg súlyos passzivitásával
küzd. Mindenesetre nagy vívmány
az, hogy valószínűleg néhány hó-
napon belül a cseh bankjegy újból
az lesz, ami a bankjegy volt há-
boru előtt: aranyra kiállított utal-
vány, amely stabil értéket képvisel
és így árfolyama nem ingadoz-
zik. De azért nyitva áll az a kér-
dés, hogy cseh pénzügyi politika
érdeme-e ez a vívmány, vagy pe-
dig a cseh pénzügyi politika elle-
nére áll-e most az új köztársaság
az aranyvaluta megvalósításának
küszöbén. A következmények min-
denesetre igazolták Rasin volt
pénzügyminiszternek a cseh pénz-
ügyi politika máig is igazi irányi-
tójának azt a radikális rendszabá-
lyát, amellyel szinte az össze-
omlás másnapján elszakadt az
osztrák-magyar valutától és a
korona ötvenszázalékos lebélyeg-
zésének drága árán biztosította a
pénzügyi autonómiát. Csehország
örökölte a volt osztrák-magyar
monarchia szenttermelésének vagy
hetvenöt százalékát és nem sokkal
kisebb a cseh köztársaság örökré-
sze a volt monarchia többi nagy

aktívumaiból. Ez a kivételesen
nagy nemzeti vagyon magyaráz-
za meg voltaképpen, hogy a cseh
kormány komolyan foglalkozha-
tók az aranyvaluta visszaállításá-
val. De azért súlyos kérdésekkel
áll szemben a prágai kormány is a
gazdaságpolitika területén. Nagy
kérdés az, hogy a cseh ipar egyéb
ágai nem fogják-e a válság utján
követni a vasipart és textilipart,
ha nem sikerül rövid időn belül a
termelési költségek komoly le-
építése.

A másik súlyos kérdés az, hogy
milyen arányban történjék az át-
térés az arany-valutára. Rasin ál-
laspontja az, hogy a cseh koronát
alkalmas időpontban fel kell hajta-
ni husz centime-ig és akkor tör-
ténnek meg 1:5 arányban a cseh
koronának beváltása frankokra. A
kiviteli többlet kétségkívül módot
adna a terv megvalósítására, an-
né inkább, mivel csak mai árfo-
lyamának másfélszeresére kellene
felhajtani a cseh koronát. De ez
szintén igen súlyos termelési vál-
sággal járna és súlyos szociális
megrázkódtatásokkal is, mert az
egész vonalon szükségessé tenné a
munkabérek leszállítását újabb 30
-35 százalékkal, már pedig ez

nem történhetnék meg simán és a
sztrájkok súlyos korszakát zúdítá-
ná Csehországra.

A cseh aranyvalutára vonatkozó
tervet ma másirányból vett távira-
tunk is megerősíti. Ezzel okolják
azt, hogy Zürichben a cseh kor-

na 12-ről 16-ra szűkült fel a héten.
A cseh tervezet nagy gazdasági
megrázkódtatással fog jární, mert
a kormány a munkabéreket a meg-
felelő mértékben az egész vonalon
le akarja szállítani. A munkások
már is erélyesen tiltakoznak.

(Október elején üsszedi a parlament.)

A *Vitrol* a hivatalos lap ezen
kommunikéjéhez megjegyzi, hogy
ezek után Vajdának és Mandunak
felelnök kell, mert hallgathatnak
el nyugodtan anélkül, hogy a rágal-
mak következményeit ne kellene
viselniük.

BUCURESTI. A *Vitrol* jelenti,
hogy a parlamentet október elején
hívják egybe. Az országgyűlés elé
kerülő javaslatokról, amelyeket
eddig benyújtottak, az augusztus
24-én Sinaiában tartandó miniszter
tanács fog határozni. Ez alkalom-
mal fogják megállapítani, hogy mi-
lyen javaslatok és milyen sorrend-
ben kerülnek a parlament elé. (Ra-
dor.)

A tizhónapos per.

(Bolgár miniszterek a vádlottak
padján.)

Bucurestől mértékadó körök-
ben úgy tudják, hogy *Ferdinánd*
volt bolgár király, aki 1918-ban
hagyta el országát és azóta visz-
szavonultan Koburgban él, szept-
emberben visszatér Bulgáriába.
Az exkirály látogatása állítólag
Boris király nőülésével áll szo-
ros összefüggésben. Akik a bul-
gáriai viszonyokat ismerik, bizo-
nyára csodálkoznak azon, hogy
Ferdinánd exkirály vissza akar
Bulgáriába térni, éppen akkor, a
mikor volt miniszterei felett tör-
vényt ülnek. Tíz hónap óta fo-
lyik a Radoszlavov-kormány tag-
jainak bünpöre. Tíz hónap óta tes-
zik meg az utat négyszer egy
nap szuronyos csendőrök között
Szófián át a fogháztól a törvény-
szék épületéig, a törvényszék
épületétől a fogházig a Radoszla-
vov-kormány volt tagjai, hogy az
esküdtszék előtt számot adja-
nak sáfarkodásukról. A miniszter
elnök, a hullámos szakálu *Radosz-
lavov*, idejekorán menekült Ber-
linbe, de azért sok Európaszerte
ismert nevű ember van azok kö-
zött, akik tíz hónap óta négyszer
egy nap teszik meg a nagy sáta-
utat, akár sűt a nap, akár esik az

eső. Fáradt lépésekkel a tizenegy
csendőr között a berlini egyetem
disz doktora, a német vaskereszt
első osztályának tulajdonosa,
Toncev, a híres volt bolgár pénz-
ügyminiszter, aki csakugyan alap-
posan értett a gazdasági kérdések
hez és Szófia legkiválóbb ügyvéd
je volt miniszterré kinevezése
előtt. Mellette *Zsekov* altábornagy
szokott haladni, a pour le Mérite
tulajdonosa, az osztrák Lipót-
rend nagykeresztese, a sok csa-
tában győztes bolgár hadvezér, és
volt vezérkari főnök. *Zsekov* al-
tábornagy nem hadvezéri tavé-
kenységéért került fogságba, ha-
nem alig negyvennapos belügy-
minisztersége miatt áll a bíróság
előtt. A foglyok közt van *Bojad-
sziev* tábornok, az I. bolgár had-
sereg volt parancsnoka. *Stambu-
low* barátja, *Dobri Petkov*, a bol-
gár politikának egyik legmarkán-
sabb alakja, a volt közmunkaügyi
miniszter, két volt vasutügyi mi-
niszter, *Nikola Apostolov* és *We-
licsko Kosnicski*, azután még né-
hány Radoszlavov-miniszter. Ra-
doszlavov politikai hívei közül

Tíz hónapja tart a pör a szó-
fiai esküdtszék előtt és az alapos
tárgyalásnak megvan az oka mert
a nemzeti vereség okozóinak til-
dőzéséről hozott törvény értel-
mében a volt miniszterek és a

tábornokok halálai bűnhődnek
akkor, ha kiderül, hogy anyagi ér-
dekből indították meg vagy foly-
tatták a háborút, míg „csak“ élet-
fogytiglani fegyház a büntetésük,
ha bebizonyítják, hogy érdekte-
lenül és tisztán politikai megfont-
olások alapján döntöttek a há-
boru mellett... De így, vagy
amúgy, fennáll a kártalanítási kö-
telezettség, még pedig az összes
háborus kiadások visszatérítésé-
re: tehát a vádlottakat nem ke-
vesebb, mint 10 milliárd leva tize-
tésére fogja kötelezni az ítélet.
Ígaz ugyan, hogy a leva, amely
100 centime volt békeben, most
csaknem teljes 3 centime-ot ér,
de azért igen kevéssé valószínű,
hogy a vádlottakon sikerül behaj-
tani a 10 milliárd levának akár-
csak egytizedrészét.

A kártérítési kötelezettség-
nek ez a felállítása egymaga is
megmutatja, hogy a nemzeti ve-
reség okozóinak megbüntetéséről
hozott törvény forradalmi jogalko-
tás, ha ugyan jogalkotásnak le-
het nevezni az olyan törvényt, a
mely felborítja a jog elemi tété-
leit. Erkölcsi alapja van a szófi-
pernek, sőt van a bolgár parasz-
tiktatura által hozott törvény-
nek is, annyiban, hogy Radoszla-
vov és minisztertársai nem kér-
dezték meg a szobránál a köd-

Német hercegek anyagi bajban.

(Nyugdíjigényekkel elutasították őket a német hatóságok.)

BERLIN. Az 1918. évi német forradalom, amely Vilmos császárral együtt egész sereg német uralkodó fejedelmet megfosztott trónjától, a volt uralkodó családok tagjait anyagi bajok közé sodorta. A tömérdek herceg közül azok, akiknek jókor külföldre mentett vagyonuk volt, nem érzik meg az idők forgandóságát. Rosszul jártak azonban azok, akik nem támaszkodhattak svájci vagy hollandiai bankbetétekre s akik semmiféle kárpótlásban nem részesülhettek a német állam részéről elkobzott családi uradalmakért. A sok előkelőség között van olyan is, kinek főjövendelmét jól-rosszul dotált állami állása szolgáltatta. Ezek valameny nyien kiestek állásaikból és most sorban jelentkeznek a német állammal szemben kártérítési igényeikkel.

György volt meiningeni herceg például a német hadseregben főfelügyelői állást töltött be. Ő is az állása után járó nyugdíjat követeli. Igaz, hogy annakidején önként lépett ki a német hadseregből anélkül, hogy fenntartotta volna nyugdíjára igényét. Nyugdíjat kérő beadványában azonban most arra hivatkozik, hogy herceg korában nem fizetett adót, a köztársaság most adót követel tőle is, így tehát jussa van a nyugdíjra. A német állami nyugdíjhivatal, amelyet a

belügyminisztérium kebelében állítottak föl, elutasította György herceg nyugdíjkérését. A herceg felebbezett ez ellen, de felebbezése sem járt nagyobb sikerrel. Az elutasító végzés megokolása arra hivatkozik, hogy a herceg saját kivánságára távozott, azért lépett ki a hadsereg szolgálatából, mert fiatalabb erőknél akart utat nyitni. Akkoriban szó sem volt a herceg szolgálathéptelenségéről, sőt fenntartotta magának azt a jogot, hogy szükség esetén ismét átvehesse főfelügyelői állását. Nyugdíj pedig csak azoknak jár, akik szolgálathéptelenség következtében távoznak a hadseregből.

Oszkár volt porosz herceg is igényt támaszt a német köztársasággal szemben. Azt panasolja beadványában, hogy dandárparancsnoki fizetését nem kapta meg az 1918-iki esztendő legutolsó három hónapjára. Ez a panasza azonban közben tárgyalanná vált, mert mielőtt az igény tárgyalására került volna a sor, a volt hercegnek kifizették járandóságát. Ő azonban ezzel nem érte be, hanem nyugdíjat kért a dandárparancsnokság után. A nyugdíjhivatal kitért a döntés elől, arra hivatkozva, hogy a nyugdíj dolgában csak akkor fognak intézkedni, amikor a Poroszország és a volt uralkodó család közötti vagyoni differenciák

füzet előtt. Másfelől igaz az, hogy a hadüzenet felségjog volt Bulgáriában a háború előtt és csak az összeomlás után szállott át a szobranjára. Ilyen kétséges jogi bázis mellett az erkölcsi jogosultságot politikai erkölcselenséggé változtatja a törvény által kiszabott büntetések drakonikus szigorúsága, és a törvény rideg alkalmazása. A becsületes emberi érzés és az egészséges erkölcsi érzék ellen súlyos inzultus az, ha például Erich Ludendorff, akinek rövidlátása, macacssága, erőszakossága, féktelen hiúsága romlásba döntötte Németországot, ma újból politikai szerepet, mer követelni magának, rágalmaival rontja Németország hitelét kifelé, a gyilkosságok politikájának fedezésével az anarchia felé sodorja Németországot odahenn. Nagyon természetes volna, ha a bolgár politika nem reflektálna többé Toncsev pénzügyi szakértelmére és kiközösítőre a háborús évek kormányának többi szakminiszterét is. De Toncsev a béke évében igen jó szolgálatokat tett Bulgáriának és a háború alatt is a pénzügyminiszter tevékenységi körére szorítkozott, kivéve igazán nem fontos békedelegatúsi szereplését a breszti tárgyalásokon; tehát Toncsevet tizhónapon át négyszer egy nap csendőrök között végigvinni az utcán és halálbüntetéssel fenyegetni szeliden szólva — erős túlzás.

Toncsev nem vesztette el rugalmasságát és maga börtönbe a vé

saját ügyében, de amennyire azt a törvényszéki elnök megengedi, a társai ellen emelt vádakkal szemben is. Sztojanov állami ügyész 832 gépirott oldalt töltött meg a vádirattal és nem csupán néhány többé-kevésbé kétes hadseregszállításra hivatkozik, mikor halálbüntetést kér, mert a vádlottak anyagi érdekből folytatták a háborút; hanem felhossa azt a minisztertanácsi határozatot, amely a perniki állami bányaműveket a szófiái jegybank része sedésének fenntartása mellett egy német érdekeltségnek adta bérbe. A szerződés indító oka kétségkívül az volt, hogy a bányaművek termelése gyors tempóban emelkedjék; és a minisztertanácsi határozat most halálos bűn gyanánt szerepel a Radoszlavov kormány összes tagjaival szemben.

Ami pedig a legragikusabb és legfélelmezből a szófiái perben: a zöld internacionale ünnepelevezére Stambolinsky valóban kimondatja a halálos ítéletet s majd elrendeli egyik-másik halálos ítélet végrehajtását, ha úgy találja, hogy politikai ellenfelei, a polgári pártok, újból magukhoz tértek egy kissé a terror által okozott félelemből, és eszükbe jut, hogy Stambolinsky csak őt, vagy hat szavazat többségre támaszkodva gyakorol rémuralmat Bulgáriában. Mert akármilyen ünnepele államférfi is a zöld internacionale körében a bolgár miniszterelnök, azt bajos volna kétségbevonni, hogy politikai módszerei néha veszedelmesen közeljárnak a moszkvai metódusokhoz.

már elintéződtek. Bajorországnak is akad hercege, aki nyugdíjat kér: Ruprecht volt bajor trónörökös vezérezredesi nyugdíját keresi az államon, ezt az ügyet azonban még nem intézték el.

Leleplezett

boisavista-szervezet

(A Bécsi Magyar Ujság tudósítója a vezér.)

BUCURESTI. A fővárosi hatóságok egy boisevista szervezetet fedeztek fel, amely export és import-iroda címen működött. A szervezet feje egy Radó nevezetű egyén, aki a Bécsi Magyar Ujság tudósítója és összekötésben áll a bécsi kommunista szervezettel. A szervezet tagjait letartóztatták. A nyomozás tovább folyik. (Rador.)

BUCURESTI. A Radó vezetése alatt alakult és mindeztideig működő boisevista szervezet felrobbantása után annak eddig már 25 tagját fogta el a rendőrség. (Rador.)

Irodalom és művészet.

Fedák Sári és Molnár Ferenc.

(Nyári kacska a házasságkötés).

Nemrég az a budapesti hírt közöltük, hogy Fedák Sári feleségül vette Molnár Ferenc. A hírről Budapestről nem érkezett hozzánk jelentés s így megbiztuk budapesti munkatársunkat, hogy győződjék meg arról, igaz-e a művészházasság. Tudósítónk ezt a jelentést küldte:

— Fedák Sári jelenleg Balatonfüreden nyaral az Ipoly-szállóban, melynek nincs telefonja és így nem tudtam a művésznővel személyesen beszélni. Fedák Sári sógornőjét: Fedákné Szilágyi Ágota urnót kerestem tehát föl budai lakásában, aki kérésre beszélt a művésznő édesanyjával. A házasságról egyikük sem tud semmit. Határozottan megcáfolták. Nem is tudják, honnan eredt a hír. Tehát tovább kutattam a hír forrása után és megállapítottuk, hogy az először a 8 Orai Ujságban látott napvilágot. Megkérdeztem a 8 Orai Ujságot, honnan vették a hírt. Már ők sem tudták megmondani. Nyomoztam tovább s eljutottam Huszka Jenőhöz, a kiváló zeneszerzőhöz, a színházi világ egyik legalaposabb ismerőjéhez. Ő aztán lerántotta a leplet. Mindössze annyi történt, — mondom — hogy Fedák Sári bizalmas társaságban igen melegen nyilatkozott Molnár Ferencről. Ezt mondta: „Nagyon szeretem Ferit, hü hozám, még feleségül is szívesen elmennék hozzá”. Eddig van a nóta. Így történt, így volt. Aki nem hiszi, járjon utána.

A „Bajader“ Newyorkban. New York. Kálmán Imre legújabb operettje, a „Bajader“, legközelebb New Yorkban is bemutatóra kerül. A magyar komponista művét Newyork legelőkelőbb operett-színházában, a New Amsterdamban színházban hozzák színre. Newyorkban „The Dansing Girl“ címmel játsszák a „Bajader“-t. Itt említjük meg, hogy ősszel Milanóban, Prágában és Athénben is bemutatták Kálmán Imre operettjét.

Nagy Géza modern fényképész az Aradi Polgári Takarékpénztár épületében levő műtermében napon-ta személyesen eszközöl főlvételeket.

A strand.

(Egy erkölcsi probléma)

Levelt kaptunk a strandról. A levelet minden hozzászólás nélkül tesszük közzé, de teret engedünk a közönség véleményének és leközzöljük a beérkezett választokat arra a kérdésre, vajjon az erkölcs szempontjából helyeslehető-e az, ami a strandon történik? Ime a levél:

Igen tisztelt Szerkesztő Ur! Önagysága problémájánál egy sokkal súlyosabb kérdés megvitatására hívom fel b. figyelmüket. És pedig a strandra, ahová férfiak, nők, fiúk, leányok vegyesen ma már fantasztikus kosztümökben nem fürödni, hanem flörtölni járnak. És éppen ez az, ami megérdemli, hogy a kritika tárgyává tétessék. Határozottan merem állítani, hogy a tegeződés — amit szintén nem helyeslek — nem olyan ártalmas senkire sem, mint az, ami a strandon, helyesebben a körül történik.

Mint szerelmes párok, úgy simulnak egymáshoz serdületlen fiu- és leány-gyermekek, amott kamaszkorban levő fiúk sugnak édes szavakat 13—14 éves leányoknak. Am bocsássanak meg nekem az „öregek“ — értem alattok a mamákat és a papákat — ők sem különbek, mert külön-külön szintén mással dugják össze a fejüket és ilyenkor nem egy szer cuppan egy-egy csók. És itt álljunk meg igen tisztelt szerkesztő ur (a strandbeliek — sajnos — itt nem szoktak megállni...) és ezt ostorozzuk, ezt itéljük el.

Tessék a közönségnek megszavaztatni. Kiváncsi vagyok a véleményekre, amelyek szerintem csak elítélők lehetnek. De, amilyen modern világot élünk, még azt fogják kisütni, hogy szükség van rá.

Egy, aki otthagya a strandot.

OOOOOOOOOOOO

A tamándi rabló az aradi törvényszék előtt

Még sokaknak élénk emlékezetében él az a rablógyilkosság, amely 1921. december 2-án történt az Ineu (Borosjenő) melletti Tamánd pusztán, ahol Chera Karácsony földbirtokost agyonlőtték feleségét pedig súlyosan megsebesítették Balean Aurél és Valea Zorilla. Az ítélethozatalról annak idején részletesen beszámolt az Aradi Közlöny. Balean Aurélt, az egyik gyilkost halálbüntetésre ítélték. Miután a Valea Zorilla ellen felhozott vádakat a törvényszék nem látta beigazoltnak, a vád alól felmentette. Azonban kétrendbéli lopásért itélték el két évi fegháza Zorillát. A törvényszék büntető tanácsa ma délelőttre tűzte ki ez ügyben a tárgyalást. Zorilla, a nemrég még erős és egészséges ember ma megtörtén, betegesen fakó arccal állt a bírák előtt. Halk hangon válaszolt az elnök kérdéseire. Rövid néhány perc után a tárgyalást elnapolták, mert bizonyos akták megérkezését várják. A tárgyalást rövid időn belül fogják megtartani.

A betyár-csárda.

A múlt század harmincas éveknek betyárromantikája, amikor Rózsa Sándorok, Sobri Jósok, Dobos Gáborok árvalányhajás legényeket a pandurok elől az országút mellett csárdában kerestek mezedéket, öreg apáink halk szavú meséjének a tárgya, A mesék mindinkább elfakultak, betyárláttott öregapáink torkában elfullad a szó és csak a csárdák összeomlott falai mesének a szavakat megértőknek Rózsa Sándorról, a piosarcu csapláros lányról, a persekutorról, a pandurról és a vármegye udvarán gyaloglatlan koporsóba terített betyárról. Nagykánizsán még él a betyárromantika szó nélküli mesélője: a csárda. Ott van nem messze a várostól a legelők zöld tengerében. Valamikor a harmincas esztendőben, reggelre nem virradó éjszakában, szegény legények számora szerelemre vágyó, tüzesaszszony csókot kívánó nőttől verték vissza a falak. Azóta áll szilárdan, idővel, kultúrával dacolva a csárda. A harmincas évek után, amikor Rády Geórg meg Simonyi persekutort megölték a karokorcsokot, a kisperelekben álló erdőket a szegénylegényektől, etcsendesült a csárda. A csaplárosné fekete gyémánt hajába ezüstöt szőtt az idő és a hármendő mögött a rend, a törvény elparancsolta a szegénylegények notafakasztóját, a bort. A csárda épülete megmaradt. A napokban azonban bejárata előtt, ahol régebben a szegény legények pandursuttogásra felülülő loval álltak, hürca tömeg gyűlt össze. Árverezők. Az idő megpergette a csárda előtt a dobót. Ki ad többet érte? és a kor nyereszkező szelleme halállos tételt mondott a betyárromantika megélt maradványa felett. Hétezer dinárért kelt el a kanizsai Rózsa Sándor-csárda.

Dobé védője.

(Nem szabad vérbosszút állni.)

BUDAPEST. A Landau-permai fő tárgyalásán a védőbeszédre került a sör. Dr. Török Sándor, Dobé Nándor védője a forradalom utáni közállapotokkal foglalkozott. Kijelentette, hogy a nép haragja természetes volt a felforgatók ellen. A politikai kilengések okozták a vádlottak félrevezetését is, akik a beteg korificiált emberei. Hosszasan bizonyította védenőnek jóhiszeműségét, hogy vagyona visszaszerzése körül buzgólkodott. Nem lehet kívánni hat embernek közepkori kegyetlenséggel való ártalmatlanná tételét, amiért a Landau-család elvesztette egyik tagját. Bár a Landau-család egyik tagja sirva panaszkolta, hogy az elhunyt Landau a nemzet egyik leghibebb fia volt, még sem szabad ezért az egy emberért vérbosszút állni a hat vádlottnak.

A város a lisztkérdés rendezéséért.

(Kevés a félkiló gabona. — Mit akar a kormány?)

Érthető megnyugvással vette tudomásul a közönség és a város vezetősége a kormánynak az állapotportálással kapcsolatos rendeletét, amely a közönség husellátását egyelőre biztosítja. Most azonban egy újabb súlyos kérdés foglalkoztatja és aggodalommal tölti el az érdekelteket. Ez a kérdés, amely ma már nehéz problémává vált: a város közönségének liszttel való ellátásának kérdése. A kormánynak ugyanis nemrég egy rendeletet jelent meg, amely szerint minden személyre fél kilogramm gabona juthat naponta. A városok és községek kötelesek megállapítani szükségleteiket és a felvett szükséglet felül mennyiség exportálható. Ez a rendelet a háborús kenyérintézkedés állapotokat hozza vissza, mert különösen a szegényebb sorsú polgároknak, akiknek a főledek a kenyér, egy fél kiló búzából kapott liszt igen csekély kenyérmennyiséget nyújt, amely a

legszerényebb szükségleteket sem elégíti ki.

A város vezetősége tudatában van ennek a súlyos helyzetnek, sőt a jelenlegi viszonyok mellett a legszükségesebb gabonamennyiséget sem képes beszerezni. Dr. Angel István polgármester kijelentette az Aradi Közlöny munkatársának, hogy ma vagy holnap táviratot ír téz a földművelésügyi miniszterhez, amelyben a város közönsége nevében sürgősen kéri a lisztellátás rendezését olyanképpen, hogy a közönség minden rétegének igényei ki legyenek elégítve. Értesülünk szerint a kormány amúgy is rendezni óhajtja ezt a súlyos kérdést, amennyiben rövid időn belül rendeletet bocsájt ki, amely szerint a gabonaexportőrök az állatexportőrökhöz hasonlóan, az exportálandó gabonamennyiségből egy meghatározott százalékot kötelesek adni a városok ellátására.

Dr. Mónay minorita tartományi főnök

a cluji templom és rendház átadásáról.

Ma Aradra érkezett Daianu Illés cluji (kolozsvári) görög katolikus vikárius, hogy itt a cluji minorita templomnak és rendháznak a görög katolikusok részére történő átadásáról tárgyaljon. Daianu Illés az Averescu-kormány idejében a képviselőház alelnöke volt és annak idején, mint Francu Ámos híve a magyar politikai életben is szerepet játszott és 1912-ben ő is azok között volt, akik Vajda agresszív viselkedését elleneztek. A minoriták cluji templomának és rendházának átadásáról már évek óta folynak a tárgyalások. A görög katolikus egyház blaji (balázsfalvi) érseksége annak idején Marcu Izidor blaji érseki helynököt és Daianu Illés cluji érseki helynököt küldötte ki a tárgyalások folytatására. Marmaggi bucarestii pápai követ értesítései révén Rómában nem emelnek kifogást a cluji minorita rendház és templom átadása ellen, de mert az a minorita rend tulajdonát képezi és rendi okok esetleg kifogásolhatják az átadást, így a romániai minorita-rend helytartósága hivatott a tárgyalások megejtésére. A cluji minorita rendház és a templom a Boulevardul Regia Marián (Deák Ferenc-utcában) van és az egész rendházat már évekket ezelőtt elrekvirálták női diák és köztisztviselő penzió részére és a minoriták minden kérelme a mentesítés iránt hasztalan volt. A cluji minorita rendfőnök, Zeich Gilbert hosszú ideig a templom sekrestyéjében lakott, csak a legutóbbi időben engedtek át részére a rend házból egy cselédszobát és egy raktárhelyiséget, ahol a rend többi tagjai is laknak.

Az Aradi Közlöny munkatársa ma felkereste Mónay Ferenc dr. minoritarendi tartományfőnököt, hogy Daianu Illés görög katolikus vikáriussal történő tárgyalásairól nyilatkozatot adjon. A tar-

tományfőnök szívesen állott munkatársunk rendelkezésére és kijelentette, hogy Daianu még nem kereste őt fel.

— A cluji minorita templomnak és rendháznak a görög katolikus egyház részére való átadásáról már több ízben folytattam tárgyalásokat és Pómában is beszéltem az ügyről. De mint már értesítettem a blaji görög katolikus érsekséget is, további érdemleges tárgyalásokat én nem folytathatok, mert a tartományfőnöki megbízatásom lejárt (Mónay Ferenc dr.-t a Minorita-rend római központi kormányzóságának segédkormányzójává választották meg. (A szerk.) Megkértem a blaji érsekséget, hogy a további tárgyalásokhoz csak utódom közeli székfoglalása után küldje megbízottait. Így Daianu vikárius urral sem fejezhetném be az ügyet.

— A cluji rendházra a minorita rendnek nagy szüksége van. Már 1918-ban kaptunk rendeletet arra, hogy a tartományfőnökséget Clujra helyezzzük át. A román imperium átvétele óta még nagyobb szükségünk van arra, hogy a tartományfőnökség egyetemi városban legyen, ami a tanári kiképzés szempontjából fontos és Cluj Erdély legnagyobb városa, egész Erdély központja és a Minorita-rend nemcsak, hogy képviselőt nem szüntetheti meg Clujon, de kell, hogy a tartományfőnöksége is ott legyen.

Amint értesülünk, nem lehetetlen, hogy megegyezés létesül a két felekezet között azon az alapon, hogy a görög katolikus egyház egy időre bérbe veszi a cluji minorita templomot és rendházat addig, amíg új görög katolikus templomot nem építenek Clujon.

Peyer Károly Salgótarjánban.

Nincs vége a bányász-sztrájkoknak.

BUDAPEST. Peyer Károly szombaton Salgótarjánra utazott, hogy a sztrájkoló bányamunkásokkal tárgyalásokat folytasson. A bányavállalat képviselői kijelentették Peyernek, hogy a bányaragaszkodók a szerződés megtartásához, amelyet a munkások a legutóbbi béremelés alkalmával vállaltak. Peyer vasárnap érkezett a bányászok bizalmi férfiival. Az értekezlet bizalmas jellegű volt, amelyen a bányavállalat nem vett részt. Peyer tárgyalásainak nem volt meg a kívánt eredménye, a sztrájkot nem vitte közelebb a befejezéshez.

BUDAPEST. A sztrájkok a vidéken is terjednek. Most már a budapesti bórpariban is kitört a sztrájk.

Bizalom Poincarénak.

(Kontinentális blokk Anglia ellen.)

PÁRIS. Franciaország valamennyi megyei törvényhatósági tanácsulésen bizalmat szavaztak Poincarénak londoni magatartásáért. (Rador.)

PÁRIS. A Matin közli, hogy Poincaré Londonban biztosította mindazon államokat, amelyek Franciaországnak tartoznak hogy ha Balfour jegyzékének bármilyen következményei lesznek, Franciaország nem követeli szövetségeseitől tartozásainak azonnali megfizetését. A Matin konstatálja, hogy ha Anglia is ugyan így jár el szövetségeseivel szemben, akkor a jóvátételi probléma praktikus megoldást nyerne. (Rador.)

BERLIN. A jóvátételi bizottság kiküldöttei ideérkeztek és megkezdtek a tárgyalásokat a német kormánnyal. (Rador.)

PÁRIS. Az Echo de Paris szerint Franciaország új kontinentális blokkot tervez elsősorban az angol gazdasági élet hegemoniája ellen, amely blokkba gazdasági téren Németországot is bevonnák.

STRASSBURG. A kereskedelmi kamara jegyzékben tiltakozik a francia kormány rendszabályai ellen, amelyekkel az elszászlotharingiai német vagyont sújtotta. Elsősorban a német bankok tőkének lefoglalása ellen tiltakozik. Hangoztatja, hogy a rendszabályok Elzászlotharingia kereskedelmét megviseli és követeli az erőszakos intézkedések revideálását.

— Utleveálltamozás a kolozsvári csehszlovák konzulátusnál. Mindazok, akiknek a prágai mintavásárra szóló igazolványuk van, 75 százalékos vizumdíj kedvezményben részesülnek (300 helyett 75 lei). Személyes jelentés elkerülhető, amennyiben a mintavásár erdélyrészi képviselője, a „Reclama“-iroda, Cluj, Piata Unirei 4. azok részére, akik utlevelüket neki ajánlottan beküldik, igazolványt állít ki, ennek alapján a láttamozást azonnal kieszközli és a láttamozott utlevelet az igazolvánnyal együtt postafordultával utánvétellel visszaküldi.

HIREK.

Krausz Simon fia öngyilkos.

Két előkelő családból származó, nagy reményekre jogosító fiatalember öngyilkosságáról ad hírt budapesti tudósítónk. Az egyik fiatalember, aki önként dobta el életét Krausz László, Krausz Simonnak, az ismert bankigazgatónak fia. Krausz Simon a fiával Gasteinban üdült. A fiatalember nem tudta kiheverni az Isonzó mellett szenvedett gránátnyomás következményeit és állandóan az öngyilkosság gondolatával foglalkozott. Tegnap este együtt vacsorált atyjával, akivel különböző terveket beszélt meg. Vacsera után sétára indult, ahonnan nem tért többé vissza. Reggel megtalálták holttestét a gasteini vízesésben. — A másik öngyilkos fiatalember dr. Landauer Edvar 25 éves budapesti banktisztviselő. Tegnap a budapesti Magyar Világ kávéházban veronálással mérgezte magát. Állapota igen súlyos. Dr. Landauer Edvar fia a tragikus végű Landauer Béla volt képviselője.

— A belügyminiszteri vezérfelügyelő Aradon. Popoviciu belügyminiszteri vezérfelügyelő ma reggel Aradra érkezett, ahol a vármegye vezetőségét kereste fel. Beles Jenő dr. alispán kíséretében meglátogatta a Kulturpalotát, Marta-, Weitzer-, Neuman-gyárakat és a város több látnivalóját. A vezérfelügyelő holnap Oradea-Marera utazik.

— A megyéspüspök Bucarestben. Dr. Glattfelder Gyula megyéspüspök vezetése alatt csütörtökön indul egy több tagú küldöttség Bucarestbe a közoktatásügyi miniszterhez, az aradi római katolikus gimnázium régóta húzódó nyilvánossági jogának ügyében. Ezenkívül azt is kérni fogják a kormánytól, hogy a tanintézetet még egy évig hagyják meg jelenlegi helyiségében. Addig is, míg a gimnázium nyilvánossági joga kétséges, a közoktatásügyi miniszter rendelete értelmében, az intézet azon volt tanulói, akik pótló vagy javító vizsgálatot kötelesek tenni, ezt a timisoarai főgimnáziumban teszik le.

— A kétszázéves Ujarad. Ujarad sváb hiúkságának fennállását fényes ünnepségek között fogják megünnepelni. Az ünnepség előkészületei már javában folynak.

— Tisza István altisztejei. Békésgyula. Sarkadon tegnap iktatták be gróf Tisza István ezredének, a második honvéd-huszárezrednek tizenegy altisztejét az Almásy Denise grófnő által felajánlott ötszáz holdnyi területen a vitézi telkekbe. Az ünnepi szónok Nagy Pál tábornok volt.

— Orvosi hír. Halmos Gyula főgász németországi tanulmányutjáról hazatérve rendelkezést ismét megkezdte.

— Eihalasztották az iskolák megnyitását. A közoktatásügyi miniszter ma érkezett rendelete szerint az idei tanévben csak szeptember 22-én kezdődik a tanítás. A beiratások szeptember 1-én kezdődnek és bezárólag 15-éig tartanak. A felvételi vizsgákat szeptember 15. és 20. között tartják meg. Az érettségi és javító vizsgák terminusa szeptember 25. és 30-ika között van.

Löbl Gyula végrendeletét felbontották.

Tegnap bontották fel az aradi törvényszéken a minap elhunyt Löbl Gyula aradi nagybirtokos végrendeletét. A végrendelet felolvasását Tamásdan Liviu dr. táblabíró végezte. Az örökösök részéről az elhunyt fia, Löbl Jenő és dr. Schütz Henrik ügyvéd jelent meg. A végrendelet, amelyet Löbl Gyula és neje együttesen állítottak ki és irtak alá, a következőket tartalmazza:

Mindenekelőtt megállapítja a végrendelet, amely ez év február 20-án kelt, hogy Löbl Gyulának nejevel, született Schwartz Zelmával történt házasságakor 240.000 korona vagyona volt és neje 40.000 korona hozományt hozott a házasság alkalmával. Löbl Gyula felesége később atyjától Paulison 60 katasztrális hold földet, hét hold szőlőt és Aradon 3543. telekkönyvi szám alatt bejegyzett ház fél ta-

— Az ujaradi reál-gimnázium. Az ujaradi német reál-gimnázium az új tanévben négy osztállyal fog meg nyilni. Eddig csak két osztálya volt a középiskolának, most miniszteri rendeletre a nagyszentmiklósi iskolát is áthelyezték Ujaradra. Az új tanévre szóló tudnivalók a következők: A javító vizsgálatokat szeptember 15. és 16-án 9 órakor tartják meg. A beiratásokat szeptember hó 1., 2. és 3. napjain eszközlik. Az új tanév ünnepélyes megnyitása Veni Sanctivel szeptember 21-én lesz. A tanítás 22-én reggel 8 órakor kezdődik.

— Kész utlevelék. Az aradi állam rendőrségen a következők vehetik át utlevelüket: Komlós Mihályné, D. Landeszné, Székely Károly, Molnár Béni, Molnár Erzsébet, Mendelsohn Jakab, dr. Diószegi András, Grósz Magda, György Magda, Stern Pál, Szavcsik Sándor, Czukor Albert, Markó Mária, Keleti Gizzi, Szabó Mária, Roth Zsigmond, Kelli Zsigmond, Weisenburger Nándor, Szel Ferenc, Eiser Ernő, Aszlán Károly, Kutányi Ferenc, Lázár Albert, Pavluc Róbert, Bukovecz Izabella, Szilágyi Berta, Sturm Ede, Büchler Margit.

— A Fodor-féle nyilv. magán elemi iskolában beiratások aug. 22., 23., 24-én lesznek. Előkészítés a gimn. I. II. osztályára szakképzett tanárok vezetése mellett. Str. Popa Gheorghe (Ferdinánd-u.) 1a.

— Kisajátították gróf Zelenski birtokát. Öt napi tárgyalás után ma döntött az aradjárási agrárbizottság gróf Zelenski Róbert 5985 katasztrális holdat kitevő uradalma felett. A Széll Lajos dr. járásbíró elnöklete alatt működő agrárbizottság kimondta, hogy 400 holdat engedélyez a tulajdonos részére az uradalomból, a fennmaradó 5585 holdnyi területet az állam részére kisajátította a fölösztás céljaira. A kisajátítási ár lett később határoz a bizottság.

— Meghalt egy aradi vértana leánya. Budapest. Özvegy Halász Ge deonné, született nemes Schweidel Anna 75 éves korában Kápolnásnyéken meghalt. Az elhunyt matróna egyetlen leánya volt Schweidel József 48-as tábornoknak, az aradi vértanúk egyikének. Az elhunyt fia Halász Gedeon dabasi földbirtokos.

lajdonjogát örökölte. Ezeket a tételeket, mint magánvagyonot költöztette el a végrendelet, amely a koronában megállapított összeget 2:1 arányban számítja át leire. Ezeket felül minden vagyon közös szerzemény és ennek felosztásáról úgy intézkedik a közös végrendelet, hogy a nevezett vagyon felét az életben maradt házastárs öröklé Jenő gyermekük utódöröklési jogával, az örökség többi része Jenő fiukat illeti. Más rokonokat nem sorol fel örökség-részesedésben a végrendelet, de mindkét fél kikötötte, hogy az előbb elhunyt emlékének, valamint néhai Zoltán fiuk emlékezetére megfelelő összeget adományozzon az életben maradt házastárs jótékony célra. A nevezett vagyon összegét most állapítja meg a hatóság.

— Házasságok. Schiopu János rendőrkapitány, az I. ker. rendőrkapitányság vezetője folyó hó 24-én délután hat órakor tartja esküvőjét az aradi görögkeleti templomban Dobra Elza urleánnyal.

Péczy László e hó 23-án tartja esküvőjét Etterer Alajos aranyműves nevelt leányával, Etelkával.

— A hősök emlékműve Ujhelyen. Ujhely községben szeptember harmadikán szentelik fel a háboruban elesett hősök emléket. Az emlékmű piramisalakú lesz. A piramis csúcán sas tart a csőrében babérkoszorút. Az emlékmű felszentelése szép ünnepségek között fog végbemenni.

— Atutalásokat jutányosan és pontosan eszközöl a Lloyd-Bank (Minorita-templommal szemben.)

— Halálozások. Weigl Pál aradi nagykereskedő, a Kovács Soma és társa cég belfagya az éjjel elhunyt. Weigl titkára volt a budapesti Magyar Leszámitoló Banknak. Tavaly vette nőül Kovács Somának Margit nevű leányát. Ez év áprilisában Aradra jött és mint a Kovács Soma cég belfagya apósával együtt vezette a virágzó üzletet. Szombaton hirtelen rosszul lett, beszállították a Mann-szanatóriumba, ahol felesége ápolta. Betegsége hasnyálkamirigylob volt, amin az operációval sem tudtak segíteni. A fiatal kereskedő az éjjel elhunyt. Weigl Pál 25 éves volt, általános szeretetnek örvendett és nagy jövő várt rá. Fiatal feleségét annyira megviselte férjének hirtelen halála, hogy most betegen fekszik a Mann-szanatóriumban. Az elhunyt nagykereskedő temetése e hó 23-án, szerdán délután öt órakor lesz az izraelita temető halottas házából.

Fried Albert köztisztviselőben álló aradi polgár 78 éves korában ma déiben hirtelen elhunyt. Temetése augusztus 23-án délután 6 órakor lesz a Strada Eminescu (Deák Ferenc-utca) 7. számú házból. Az elhunytat kiterjedt rokonság gyászolja.

— Kézimunka-kiállítás. Pénteken e hó 25-én délelőtt 10 órakor nyitják meg a helybeli ipari szakiskolában az erdélyi tanítók kézimunka-tanfolyamának kiállítását. Az érdeklődőket ezuton hívja meg a kiállításra az intézet igazgatósága.

— A londoni sakkverseny. London. A nemzetközi sakkverseny vég eredménye a következő: első Capablanca (Havana) 13 ponttal. Dija 250 angol font. Második Aljechin (Oroszország) 11 és fél ponttal, harmadik Vidmar (Jugoszlávia) 11 ponttal, negyedik Rubinstein (Lengyel) 10 ponttal, ötödik Bogoljubov (orosz) 9 ponttal, hatodik és hetedik Réti és Tartakover (Bécs) 8 és fél ponttal, nyolcadik Maróczy (magyar) 8 ponttal. Utánuk Yates 7, Atkins 6, Euwe 5 és fél, Waltuch 5, Watson 6 és fél, Snosko-Borowsky 4, Marotti 1 és fél ponttal következnek. A minorversenyen dr. Vajda Árpád (Budapest) 9 ponttal nyert, második Gooding, harmadik és negyedik Barron és Mitter. A majorversenyen első Michel 8 ponttal, második Blake és Seitz, harmadik Bernelson.

— Köszönetnyilvánítás. A Pecica Romana-ai „Virtutea“-club köszönetet mond a szombaton, 1922. augusztus 19-én tartott koncerten felülfizető uraknak: Maxim Dragea 100, N. Vulpe 85, dr. Novae Aurel 85, Petru Scherer 55, Josif Krip 40, Andrein Streza 35, N. Mateovics 35, Joan Motiu 25, dr. Joan Telea 20, E. Lusztig 20, dr. Nicolae Ciacian 20 lei, dr. N. Calut 20, Gheorghe Ekel 20, dr. Alex. Karácsony 20, N. Hölban 15, Anas. Panait 15, Agronom 10, Petru Cseré 10, N. Banfy 5, Bela Faragó 5, N. Karácsony 5, N. Kovács 5, dr. Gheorghe Moisa 5, Gh. Crucian 20, Cornel Borbil 100, Cons Bodrojan 4 lei. A rendezőség.

— Elítelt árdragitók. A törvényszék árelenőrző bizottságának mai tárgyalásán néhány aradi kereskedő kihágási ügyét tárgyalták. Egyik aradi nagykereskedő a szemes kávé kilóját a maximált 56 lei helyett 78 leiért árusította. A bizottság a kereskedőt ezért 2000 lei pénzbírságra ítélte. — Egy másik aradi kereskedőnél az árjegyzék nem volt kifüggesztve, amiért 100 lei pénzbírságra ítélték.

— Elítelt lótolvajok. Még az elmúlt évben történt, hogy Turcia Sónia nadlaci parasztasszony Balean Demeter odaváló gazda segítségével lovat lopott. A feljelentést annak idején megtették ellenük, mire mindketőjüket bekísérték az aradi ügyészségre. A két vádlott ma állott a törvényszék büntető tanácsa előtt. Turcia Sónia a lopást beismerte, ellenben Balean Demeter tagadta azt, hogy ő a lopásban segédkezett volna. A bíróság a lótolvaj asszonyt három, a férfit pedig két évi fogságra ítélte. Vádlottak védője az ítélet ellen felebezett.

Veszélyben a szőlőtermés.

(Nagy szélvihar a Hegyalján.)

Nagy aggodalommal tölti el az aradhegylajai bortermelő közönséget a tartós száraz időjárás, mert a szőlő fejlődéséhez most volna a legnagyobb szükség esőre. Szombaton volt ugyan egy kisebb eső Pancótán, amely egészen gyengén érintette Ghirocoát, Minist, Paulist és Radnát is, de a gyenge eső alig használt. Egyes helyeken, különösen a köves talajon, már fonnnyadásnak indul a szőlő és ha rövidesen nem indul meg az esőzés, a szőlőbirtokosok szerint a termés 50 százaléka leromlik. Az

egész Hegyalján nagy szélvihar dühöngött szombaton délután, a mely különösen a gyümölcsösökben okozott károkat. Sirján (Vilá-

guson) majdnem az egész fűtő- és kötettermést leverte a szél.

Ausztria cseh kölcsönt sem kap.

(Sohova se szabad csatlakozni)

PRÁGA. Seypel osztrák kancellár és Benes cseh miniszterelnök tanácskozása egész nap tartott a két pénzügyminiszter részvételével. Benes arra a konkluzióra jutott, hogy a népszövetség munkásságát nem szabad kevésre becsülni. Okvetlenül kísérletet kell tenni ezzel az uttal, amál is inkább, mert tudja, hogy egyes hatalmak ebben a kérdésben sikraszállanak. Más utat Benes nem választana, mert középeurópai problémát nem lehet kísérletezésekkel hirtelen megoldani, hanem csak lépésről-lépésre rendszeresen.

PRÁGA. Seypel osztrák kancellár kijelentette Benesnek, hogy Ausztriában még ma csend van, de senki sem tudhatja, meddig tart. Ausztriának kevés reménye fűződik a népszövetség határozatához.

BÉCS. A lapok a prágai látogatással kapcsolatban csaknem egyértelműen azt írják, hogy az ut nem járt a kívánt eredménnyel. A cseh politikai körök álláspontja nem alkalmas arra, hogy Ausztriának pillanatnyi segínyt nyújtson Csehországnak, mint ahogy szükséges lenne.

PRÁGA. Seypel fogadta az újságírókat, akik előtt így nyilatkozott:

— Beneshez ma kérdést intéztem, nem volna-e jobb, ha felgöngyölítenék az egész európai problémát, vagyis azt a kérdést, hogy Ausztria gazdasági és politikai támaszt keresne egyik szomszédos állammal vagy hatalmi csoporttal.

Arra a kérdésre, hogy ebben az esetben miként alakulna a Magyarországhoz való viszony, a kancellár így válaszolt:

— Nézetem szerint a középeurópai államok közötti válaszfalnak egyszer le kell omlania. Egyforma gazdasági hálózattal kell bevonnai valamennyi államot. A középeurópai államoknak ebbe a keretbe kellene beilleszteni Magyarországot is.

PRÁGA. Benes cseh miniszterelnök tegnap egy prágai újságíró előtt élesen megcáfolta azt a tervet, hogy Ausztria esetleg beolvadjon Csehszlovákiába. Kijelentette, hogy ezt a tervet ő még a tárgyalások kiindulási pontján sem hajlandó elfogadni. Azt azonban megígérte Seypelnek, hogy Ausztria egyéb kérését a népek szövetségénél minden tekintetben támogatni fogja; ezzel szemben nemcsak a Csehországhoz való csatlakozás tekinthető meghiúsultnak, hanem a Németországhoz való is, mivel Németország jelenlegi súlyos pénzügyi helyzete nem bírja el egy olyan megterhelte-

tést, mint az a jelen viszonyok között Ausztria csatlakozása volna.

Közgazdaság.

Emelkedik a leu.

Szombaton és vasárnap tőzsdeszünet volt Párisban, hétfőn újból hetven ponttal feljebb szállt a lei kurzusa és elérte a 1025-öt. Ez a fokozatos biztos emelkedés arra enged következtetni, hogy a lei múltkor nagy esése csak tőzsdemanőverre vezethető vissza, hogy a lei jóval tízen felül stabilizálódni fog.

A cseh szokol újból emelkedett az összes tőzsdéken. Budapesten 5250-re, Zürichben 1625-re emelkedett. Ez az emelkedés a cseh kormány pénzügyi győzelmét jelenti a cseh nagykereskedők felett, akiknek katasztrófális a szokol emelkedése. Már több nagy tüzem megszüntetéséről kaptunk hírt a kivitel pangása miatt.

A márka esésére vonatkozólag Berlinből érkező távirati jelentés szerint arról értesülünk, a német kormány lapjában arra figyelmezteti a közönséget, hogy a külföldi valuták túlzott árfelhajtásának semmi alapja nincsen. A kormány hosszabb ideig nem fog devizákat vásárolni, mert közel négy hétre ellátta magát a reparációs kiadásokhoz szükséges devizákkal és valutákkal, a küszöbön álló francia rendszabályok miatt pedig nem kell túlzott aggodalmakat táplálni. A kormány szélsőséges túlzásoktól óvja a közönséget, nehogy esetleg egy fordulat jóvá nem tehető károkat idézzon elő.

A kormány óvását a közvélemény meglehetősen közönnnyel fogadta, sőt a szombati esti forgalomban a dollárért Berlinben 1330 márkát fizettek. Vasárnap azonban az a jelentés jött Newyorkból, hogy ott a márka árfolyama valamivel javult és ennek következtében Berlinben is valamivel olcsóbban kizárták a dollárt.

A leu Párisban (augusztus 22): 10.20.

Aradi valutaárak (augusztus 22): Dollár 140, márka 17, szokol 3.90, dinár 1.50, francia frank 11, magyar korona 13.50. — Kifizetések: Budapest 13.50, Bécs 1 leu 520, Berlin 12.50, Prága 390.

Bucuresti kurzusok (augusztus 22): Márka 14—15, francia frank 10 és fél—11, szokol 365—375, dollár 135—137, magyar korona 11—12. — Kifizetések: Páris 980, Newyork 138, Prága 388, Berlin 12, Bécs 18 és fél, Budapest 9.

Budapesti nyitás (augusztus 22): Napoleon 6300, dollár 1690—1715, Kifizetések: Amsterdam 650—665, Bucuresti 13.60—13.80, London

74.75—76.25, Berlin 175—185, Róma 75.50—77, Páris 133—135, Prága 52.50—53.50, Zürich 317.50,—322.50, Bécs 200—220, Zágráb 477.50—487.50, Newyork 1700—1725.

Budapesti zárlat (augusztus 22): Kifizetések: Amsterdam 655—665, Bucuresti 1375—1400, London 7475—7650, Berlin 175—185, Róma 7500—7650, Páris 131—133, Prága 54—56, Zürich 320—325, Bécs 202.50—222.50, Zágráb 465—475, Newyork 1710—1730.

Zürichi nyitás (augusztus 22): Berlin 0.4675, Newyork 524.50, Milano 23.75, Prága 16.25, Budapest 0.34, Varsó 0.0650 Bécs 0.00675.

Zürichi zárlat (augusztus 22): Berlin 0.43, Newyork 524.50, Milano 23.43, Prága 16.50, Budapest 0.32, Varsó 0.0650, Bécs 0.00750.

— Megnyit a bucarestii tőzsde. Bucuresti. A bucarestii tőzsdét a mai napon újból megnyitották. (Radoc).

— Engedély banküzlethez. Budapest. A pénzügyminiszter elhatározta, hogy a bank- és pénzváltó-üzletek engedélyhez köti, amelynek 1920. januárig visszaható ereje van. Budapestben egymillió, vidéken félmillió korona lesz a kaució.

— Egy timisoarai bank rossz korona-spekulációja. A jelenlegi nagy valutahullámzások súlyos válságba döntöttek egy timisoarai (temesvári) pénzintézetet. Amikor a magyar korona 18—20-as árfolyamon állott, a bank a korona további áresésére számítva, óriási eladásokat eszközölt. A vásárlók között a timisoarai (temesvári) bankok mellett több aradi bank mintegy 10 millió lejrel van érdekelve. Amikor a kifizetésre került a sor, kiderült, hogy a bank fedezetlen eladásokat eszközölt és a korona emelkedése miatt nem tudta a kifizetéseket Budapestben megvásárolni. Allitóltag a temesvári bank an gazsmánjának összege meghaladja a 70 milliót.

— Cukorjegy Budapesten. A magyar fővárosban, mint egy távirat jelenti, újra életbeléptetik a cukorjegyet. A jövőben az állam központilag intézi az ellátást, amely fejadatok szerint történik.

Mozl.

* „Egy fiatal mondaine” — bemutatta az Apolló-színház kedden. Egy fiatal előkelő leány szenvedései, megbotlása, önmagával való meghasonlása adnak egy hálás témát a darab felépítéséhez, amelynek nagy szerű megalkotása a filmgyár és rendező művészi munkája. A főuri paloták díszingvált világában, amely a bűnök épp oly melegágya, mint minden emberi társaság, némely titkolva megengedett, de a nyilvánosság előtt üldözött bűnért súlyos a büntetés. Egy fiatal leány bukása annál súlyosabb, mert az előkelőség sulya is terheli. Ez a konvenciókból merült tragikai összeütközés teljességgel a szenvedő pártjára sodorja az egész néző közönséget, amely együtt szenved, együtt érez a főhősnővel. Ez az együttérzés, ez a közvetlen kapcsolat, amely a film és a nézőtér között fennáll, nyújtják azt a nagyszerű szórakozást, amelyhez hasonlóan nem igen van része a közön-

ségnek. A kiváló kép szerdán utoljára megy az Apolló-színházban.

* Nagyarányu bemutató az Uránia-színházban. Az Uránia-színház egyre művészibb és értékesebb műsorán ezuttal egy hatalmas slágerkép kerül bemutatásra szerdán. „A titokzatos habléány” a címe, amely ködös távlatokban egy mese világ sejtelemyszerűségét realizálja egy valódi, emberilek valószínűként elfogadott történet keretében. A titokzatos habléány, akinek szerepében az elbűvölő szépségű Anita Steward bámulatos művészettel gyönyörködteti a közönséget. A titokzatos habléány nem egy mindennapi történet, amely kuriozumot képez a filmírás terén. A darab gyönyörű plain air felvételei külön látványosságot képeznek és így maga a kép eseményszámba megy. A kitűnő kép szerdán először megy az Urániában és csütörtökön is műsoron marad.

LEGUJABB.

Védő és tárgyalásvezető.

BUDAPEST. A Landauerper mai tárgyalásán hosszabb szócata indult meg Keresztessy elnök és dr. Török védő között, amelyre a védő ama kijelentése adott okot, hogy az ország közbiztonságának érdekében nem tartja üdvösnek azt, hogy ezt az ügyet immár hetek óta tárgyalják és gyilkosságként kezelik. Az elnök erre erélyesen rendreutasítja dr. Törököt és figyelmezteti, hogy épen azért tart a tárgyalás oly sokáig, mivel az esetleges büntényt minden kétséget kizárólag ki kell deríteni és ez a nemzetnek igenis elsőrangú érdeke.

Letartóztatott malomigazgató.

BUDAPEST. A budapesti államrendőrség tegnap letartóztatta Elek Oszkárt, a monori malom és gőztéglagyár r. t. vezérigazgatóját, egyik legelőkelőbb magyar malomszakembert és az országos malomegyesület alelnökét. A letartóztatásra az adott okot, hogy az igazgatót a malom egyik alkalmazottja feljelentette sikkasztásért.

A szerkesztésért:

KÁROLY JÓZSEF

felel.

Cenzurát: Dr. Romul Magor.

Özv. Fried Adolfné szül. Köplich Róza saját és gyermekei: Janka, férj. Kovács Miksáné, Faragó Alfréd és Tibor, valamint az alólírottak nevében is mélyéges fájdalommal tudatja, hogy a legjobb férj, apa, após és nagy-apa,

Fried Adolf

munkás, tevékeny életének 78-ik évében ma délelőtt hirtelen elhunyt. Temetni fogjuk a feledhetlent f. évi augusztus 23-án délután 6 órakor a Strada Eminescu (Deák Ferenc-utca) 7. szám alatti gyászházban.

Arad, 1922. augusztus 22.
Faragó Alfrédné, szül. Paál Margit, menyje. Kovács Miksa, veje.
Kovács Ilonka, unokája. 3901

Legújabb divat: Record, Dame szeptemberi számai megérkeztek Kelet hírlapirodába.

NYILTÉR.

Az ezan rovat alatt közlöttek, vállalkunk felelősséget.

Felhívás!

Aradi Piata Avram Iancu 10. sz. a. tizletét ügyfeleim megvenni szándékozván, felhívom nevezett cég natáni hiteltelét, hogy követelésüket irodámban 8 napon belül jelentseék be, mert a be nem jelentett tartozásokért ügyfelem nem szavatol.

Dr. Szalai Vilmos
ügyvéd,

Bul. Reg. Ferdinand No. 18.

Alulírottak a szív legmélyebb fájdalommal, de a Mindenható kifürkészhetetlen akaratában megnyugodva tudatjuk, hogy az, aki nekünk a legdrágább volt, a legjobb és leggyanúsabb férj és gyermek:

WEIGL PÁL

folyó hó 21-én életének 25-ik, házasságának második évében rövid szenvedés után elhunyt.

Drága halottainkat folyó hó 28-án szerdán délután 5 órakor temetjük az izraelita temető halottasházából.

Nyugodjék békében!

Özv. Weigl Pálné Kovács Margitka. Övegye; Weigl Károly és neje, szülöi; Kovács Soma és neje, apósa és anyósa; Kovács Brziska sógorneje és számos rokon. 3897

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díját az alábbiak szerint számítjuk.

Minden szó hirdetéséért ára 75 ban.

Vastagabb betűvel 1 lei 50 ban.

A vastagabb betűvel kívánt szavakat aláhúzással kell jelezni.

Hirdetéseket délután 6 óráig vesszünk fel.

Az apróhirdetéseket előre kell fizetni.

A legkisebb hirdetés ára 10 szóig 7 lei 50 ban.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

Levelezés.

„NYAR” levelét későn vettem, válassz levelét kiadóban kérem átvenni. Öss. 3887

SZÉPNÉK MONDOTT fiatal árva leány, oly uriember barátságát keresi, ki 6 havonta 2500 Leiel segítené. Levelüket „Arva leány” jellegre a kiadóba kér. 3891

Házasság.

HAZASSÁG ólójából szeretne megismerkedni 25 éves vagyos fiatalember oly 18-20 év körüli leánnyal, akinek megfelelő hozománya van. Csakis teljes című, lehetőleg fényképpel ellátott leveleket „Önálló” címen Wallinger hirdetője továbbítja. Diszkréció biztosítva. 12405

Alkalmazás.

BEJARONÓ aszonnalra keresetkötik. Cím a kiadóban. 5006

BEJARONÓ időzőnő keresetkötik. Cím Wallinger hirdetőjében. 12404

TANULÓ vas szerszám és műszaki tizletbe fizetéssel felvétetik. Cooley & Seitz cégénél, Arad. 3859

FOGTECHNIKUS tanulónak felvétetik 4 középiskolát végzett fia. Cím a kiadóhivatalban. 12536

GYAKORNOKOT keresünk. Cím Kornis Zeigmond és Márton Bulev. Reg. Ferdinand (Boros Bóni-tér) 28. 3889

BEJARONÓ, megbísható, jó fizetéssel azonnal felvétetik. Mandi papírüzlet, Bul. Reg. Ferdinand No. 15. 3890

NÉMETÜL beszéző jobb háziállat két és fél éves kis fia mellé keresetkötik. Cím Wallinger hirdetőjében. 12405

KERESÉK szeptember 1-ére jobb leányt egy kisgyermek mellé, aki szakácsnő mellett, kis lakás takarítását végzi. Cím Wallinger hirdetőjében. 12406

Vétel és eladás.

NYOLC LŐRŐS eséplőgép sürgősen eladó. Cím a kiadóban. 3861

ELADÓ egy jó karban levő eredeti Singer varrógép. Megtekinthető a Sándor utcai állomáson. 3888

HAROM ÉS FÉL lőrős motorkerékpár eladó. Cím a kiadóban. 3885

FÜSZÉRÜZLETHEZ berendezési tárgyak (pultok és állványok) eladók. Str. Granicerilor (Török Ignác-utca) 1b. 3892

NYULKÉRTÉC, három rekesszel eladó. Str. Gen. C. Coanda (Borona-u.) 45. 12405

KÉT HOLD SZÓLÓ TERMESEN ELADÓ. Értekezni lehet Arad, Str. Cornel Lupulescu (Dugonics-u.) 30., Moszori-telep. 3895

MŰTÁRGYAKAT, porcellánokat, figurákat, vázakat, szobrokat, japán és kínai tárgyakat, antik butorokat, festmények, mindenfajta ezüst tárgyakat, perzsa és szmirnászönyveket, dísztárgyakat és egész gyűjteményeket a legmagasabb árban vásárol a Salon Artistique (Bulev. Regina Maria 20. Fischer Eliz-palota.) Alkalmi ajándékok és bevásárlási forrása. 11691

MŰGYÉTELERE KERESÉK jó állapotban levő fémgyártó vagy gépjármű gyalu és abricelő gyalu gépet szalag és körkörös rész, valamint vésőfűrőgépet. Ajánlatokat a kiadóhivatalba kérek. 3871

EGY rövid keresztburok szopora eladó. Látható: Szépművészeti Salon, Ortutay-palota. 12535

MINDENKINEK TÖBBET FIZETÜNK képekért, bronz, márvány és porcellán figurákért, perzsa, szmirna, argamant-szönyvegekért, török kendőkért, antik és modern butorokért, szongorákért, modern és antik dísztárgyakért, japán vázakért, régi ezüst és arany műtárgyakért, mindennemű műbecsi régiségekért. Szépművészeti Salon Strada Eminescu (Deák Ferenc-utca) Ortutay-palota. 11911

A temesvári

Lloyd-bank és kereskedelmi részv.-t.

aradi fiókja

Jövő héten a Fehér Kereszt épületében

megnyílik. ☎ Telefonszám: 38. és 39.

NYERSBORKÖVET veszek minden mennyiségben Irom Arnold Arad Str. Grigorie Alexandrescu (Bercesnyu-utca) 39 sz. 10685

ELADÓ pinceberendezés 1000 Hl. hordó kifogástalan állapotban 12-69 Hl-es nagyságban. 3664

Ingatlan.

MAGÁNHAZAT lakásbéli butorral együtt vennék. Cím a kiadóban. 3872

HÁZ tizlettel együtt nagy idegen forgalommal eladó. Cím a kiadóban. 3886

Ellátás.

SZOLID fiatalember teljes ellátást keres. Cím Kelet hírlapirodában. 12536

IZR. CSALADNAL teljes ellátást keres negyedik középiskolai tanuló, fizetési igényt megjelölve. Cimeket a kiadóba kérem leadni. 3894

Különféle.

COPYINGOFFICE leíró, sokszorosító, fordító iroda, diktáló szoba Schmotzer & Szegifünel, Luther-utca. 3649

Mézes Géza

éimfestő és mázó.

Készít modern kivitelben cégfeliratokat üvegre, lemezre, fára stb. Strada Bratianu (Weltzer János-u.) No. 8., a volt Czeiler helyiség. 11745

24 darab

1 és fél éves előrendű mangolica faj tenyészkán eladó Holländer Testvérek

esermői gazdaságában. 3898

Jómegjelenésű

kereskedelmi és irodai képességgel rendelkező 26 éves izr. fiatalember

betársulna

meglevő, kimutatható jövedelmező iparvállalathoz vagy nagyforgalmú üzlethez, hol tevékenysége kifejtéséhez tág tere nyílnék.

Bemutatók kérdése is tekintetbe jöhetne.

Részletes körülírt ajánlatok „Biztos jövő” jelleg alatt Keppich Zeigmond papírkereskedése Arad céghez kérésre. 11768

Könyvtészeti tanulóleány

felvétetik.

Cím a kiadóhivatalban.

Mielőtt házat,

vagy egyéb ingatant, tizletet, malmokat venne, keresse fel

STEFAN WALLINGER ISTVAN

adávételt közvetítő irodáját Str. Eminescu (Deák F. utca) No., ahol óráson eladó házak, szőlők, birtokok, malmok, üzletek állandóan előjegyzésben vannak. 12406

BRILLIANS

arany és ezüst árukat

KÖVEKET, magas áron

KUN, ékszerész.

12017

Telefon No. 74. ☎ Telefon No. 74.

Utazók figyelmébe!

Arad—Oradea-mare között állandó autójárat, a nap minden órájában indul

FEIER-GARAGE-tól 300 Lei személyenkint.

Jegyek válthatók Aradon: Feier-garage. Iroda: Bul. Reg. Ferdinand No. 14. Oradea-mare: Ozukor-garage. Telefon No. 1801 Utazó kényelmét szolgáló szempontjából házhöz megy. 3808

Nagymennyiségű

új és használt vashordók 100-700 literig kaphatók

Adler Hugó

oégnél, Arad Strada Bratianu (Weltzer János-u.) I. 12536

Nagybányai

ó l o m m á z a t

(ólomgelét)

taktárról szállít 3785

Bizám mérnök műszaki irodája

Oradea-mare (Nagyvárad), Köröc-utca 27.

Keresünk

azonnali belépésre

Vizsgázott gépészt

ki kovács munkákhoz is ért.

Seidner Bernát és Fia

Strada Bucur (Eötvös-utca) 13. 3855

A legszebb és legolcsóbb

nyomtatványokat

AZ

ARADI KÖZLÖNY

könyvnyomdája készíti.

Utlevelekre vizumot 55.— Leiért legpontosabban leggyorsabban a „Kelet” hírlapiroda szerez